

Sygn. akt I ACa 1107/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Marek Boniecki (spr.)
Sędziowie:	SSA Jerzy Bess SSA Barbara Baran
Protokolant:	st.sekr.sądowy Urszula Kłosińska

po rozpoznaniu w dniu 12 lutego 2016 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa **W. A.**

przeciwko (...) **S.A. z siedzibą w K.**

o stwierdzenie nieważności uchwały

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 8 maja 2015 r. sygn. akt IX GC 202/15

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

SSA Jerzy Bess SSA Marek Boniecki SSA Barbara Baran

Sygn. akt I ACa 1107/15

Uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 22 lutego 2016 r.

Powód W. A. w pozwie skierowanym przeciwko „ (...) w K.” S.A. z siedzibą w K. domagał się stwierdzenia nieważności uchwały nr (...)podjętej na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu pozwanej spółki w dniu 30 sierpnia 2014 r. w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego Zarządu spółki za 2013 r. Swoje żądanie powód uzasadniał tym, że sprawozdanie finansowe zostało sporządzone z naruszeniem art. 52 ust. 2 w zw. z art. 3 ust. 6 ustawy o

rachunkowości, albowiem osoby pod nim podpisane nie wchodziły w skład Zarządu spółki, wobec prawomocnego stwierdzenia nieważności uchwał powołujących dwóch członków Rady Nadzorczej, która wybrała zarząd.

Pozwany wniósł o zawieszenie postępowania do czas uzupełnienia braków w składzie organów pozwanej spółki.

Wyrokiem z dnia 8 maja 2015 r. Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo.

Sąd Okręgowy ustalił, że ujawniony obecnie w Krajowym Rejestrze Sądowym zarząd pozwanej spółki został powołany uchwałami rady nadzorczej powołanej uchwałami walnych zgromadzeń z 20 grudnia 2008 r. (E. B.) i z 11 czerwca 2012 r. (pozostali członkowie RN). Na żądanie powodowego współnika Sąd Okręgowy w Krakowie wyrokiem z 29 listopada 2012 r., prawomocnym od 14 listopada 2013 r., stwierdził nieważność uchwały z 20 grudnia 2008 r. o powołaniu E. B. do Rady Nadzorczej ze względu na bezpodstawne niedopuszczenie powoda do głosowania. Także na żądanie powoda Sąd Okręgowy

w K. wyrokiem z 18 września 2013 r., sygn. IX.GC.947/12, prawomocnym od 13 marca 2014 r., stwierdził nieważność uchwały z 11 czerwca 2012 r. o powołaniu S. Ś. do Rady Nadzorczej także ze względu na bezpodstawne niedopuszczenie powoda do głosowania. Zarząd powołany uchwałami Rady Nadzorczej powołanej uchwałami zgromadzeń z 20 grudnia 2008 r. i z 11 czerwca 2012 r. sporządził sprawozdanie finansowe za 2013 r., a zgromadzenie zwołane przez ten zarząd na 30 sierpnia 2014 r. uchwałą nr (...) zatwierdziło to sprawozdanie.

W ustalonym przez siebie stanie faktycznym, który uznany został za bezsporny, Sąd Okręgowy zważył, że prawomocne stwierdzenie przez sąd nieważności uchwał o powołaniu członków rady nadzorczej nie oznacza, że wszystkie uchwały rady podjęte przed prawomocnym stwierdzeniem nieważności wyboru jej członków są uchwałami nieistniejącymi. Dopiero z chwilą uprawomocnienia się wyroku stwierdzającego nieważność powołania do rady nadzorczej dana osoba nie może być nadal uważana za członka rady nadzorczej. Wyroki Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 29 grudnia 2009 r. (sygn. I ACa 1145/09) i z 3 marca 2010 r. (sygn. I ACa 86/10) zostały oparte na tezie, iż do czasu prawomocnego uwzględnienia powództwa o stwierdzenie nieważności wyboru rady nadzorczej należało przyjmować istniejący stan rzeczy i nie negować skutków wynikających z uchwał podejmowanych przez nieważnie powołaną radę, w tym uchwał o powołaniu zarządu. Obowiązkiem zarządu powołanego przez zakwestionowaną przez powoda radę nadzorczą było złożenie sprawozdania finansowego za 2013 rok. Z nieznanых przyczyn powód zaskarżył uchwały o powołaniu dwóch członków rady nadzorczej i nie skarżył uchwał o odwołaniu poprzednich członków rady nadzorczej. Akceptacja tezy powoda, iż skutkiem nieważności wyboru członków rady nadzorczej jest nieważność uchwał rady nadzorczej, prowadziłoby do sytuacji, w której post factum okazywałoby się, że spółka przez długi czas nie miała zarządu. W oparciu o samą nieważność wyboru rady nadzorczej nie można uznać zarządu powołanego przez tę radę za zarząd nieistniejący. Zarząd istnieje i wobec nieważności wyboru rady nadzorczej jego obowiązkiem jest niezwłoczne zwołanie zgromadzenia w celu powołania rady nadzorczej. Sąd zauważył też, że powód nie podniósł innych zarzutów przeciwko uchwale o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego zarządu za 2013 rok. Podniesiono także, że Sąd nie był związany zgodnym stanowiskiem stron, iż zarząd obecnie ujawniony w KRS nie jest zarządem spółki.

Wyrok powyższy zaskarżył w całości apelacją powód, zarzucając: 1) nieważność postępowania wynikającą z treści art. 379 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 67 §1 k.p.c. poprzez wydanie orzeczenia w sytuacji, gdy pozwana spółka nie miała organu uprawnionego do działania w jej imieniu; 2) naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 427 §4 w zw. z §1 i §2 k.s.h. poprzez przyjęcie, że stwierdzenie nieważności uchwały w przedmiocie powołania członków Rady Nadzorczej nie powoduje nieważności uchwał podjętych przez tę Radę z udziałem nieprawidłowo powołanych osób.

Apelujący wniósł o wnosząc o uchylenie zaskarżonego orzeczenia, zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, ewentualnie o jego zmianę poprzez uwzględnienie powództwa w całości.

W odpowiedzi na apelację strona pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż Sąd Apelacyjny przyjął za własny ustalony przez Sąd pierwszej instancji stan faktyczny, który w rozpoznawanej sprawie pozostawał poza sporem.

Dodatkowo, na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym oraz przedłożonych przez pozwaną spółkę na rozprawie apelacyjnej dokumentów, których treść była bezsporna, Sąd Apelacyjny ustalił, że zgodnie ze statutem pozwanej spółki: Rada Nadzorcza składa się z 5 członków powoływanych i odwoływanych przez Walne Zgromadzenie (...) do ważności uchwał Rady Nadzorczej wymagane jest zawiadomienie wszystkich jej członków oraz obecność na posiedzeniu co najmniej 3 członków; Rada Nadzorcza podejmuje uchwały bezwzględną większością głosów (...), Zarząd składa się z 1-3 członków powoływanych przez Radę Nadzorczą (§ (...)) (statut – k. 60-65). W dniu 20 grudnia 2011 r. Rada Nadzorcza pozwanej spółki w składzie: E. C., S. Ś. (2), T. K., E. B. (2) i W. C. powołała na 3-letnie kadencje członków Zarządu: A. F., J. M. i J. P.. Uchwały podjęte zostały jednogłośnie (k. 143-145). W dniu 11 maja 2015 r. Rada Nadzorcza pozwanej spółki w składzie: T. K., E. B. (2), W. N. i I. J. powołała na 3-letnią kadencję na funkcję Prezesa Zarządu A. F.. Uchwała podjęta została jednogłośnie (k. 137, 138). Jak podniesiono wyżej okoliczności te pozostawały całkowicie poza sporem.

Najdalej idącym zarzutem apelacji był zarzut nieważności postępowania oparty na podstawie wymienionej w art. 379 pkt 2 k.p.c. Zdaniem powoda pozwana spółka nie miała organu uprawnionego do jej reprezentowania, albowiem Zarząd został powołany przez Radę Nadzorczą, w składzie której zasiadały osoby nieuprawnione. W ocenie powoda żadna z osób powołanych do Rady Nadzorczej na Walnych Zgromadzeniach, które odbyły się w dniach 20 grudnia 2008 r. i 11 czerwca 2012 r. nie mogła być członkiem Rady, albowiem skutecznie zostały zaskarżone uchwały powołujące E. B. (2) i S. Ś. (2). Podstawą stwierdzenia nieważności tych uchwał było wadliwe zwołanie Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy oraz niedopuszczenie powoda do udziału w głosowaniu. W tej sytuacji – zdaniem powoda – wszystkie uchwały podjęte na tych zgromadzeniach dotknięte były nieważnością, na co mógł powoływać się na podst. art. 425 §4 k.s.h.

Z poglądem powyższym zgodzić się nie sposób. Sąd Apelacyjny podziela tak pogląd, jak i przytoczoną na jego uzasadnienie argumentację, wyrażone w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2013 r. w sprawie III CZP 13/13, zgodnie z którą wyrok sądu stwierdzający nieważność sprzecznej z ustawą uchwały wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub uchwały walnego zgromadzenia spółki akcyjnej ma charakter konstytutywny. Jedną z konsekwencji tego poglądu jest niemożność rozciągnięcia skutków stwierdzenia nieważności uchwały na inne, niezaskarżone uchwały, chociażby podjęte zostały w tych samych okolicznościach faktycznych i prawnych. Za nieskuteczną należało też uznać próbę powołania się na przepis art. 425 §4 k.s.h. Z istoty swej zarzut, tak natury proceduralnej, jak i materialnoprawnej, jest środkiem obrony jednej ze stron procesu; nie służy natomiast do formułowania czy uzasadniania roszczenia. Przyjęcie poglądu powoda podważałoby skutki konstytutywnego charakteru wyroku wydanego na podst. art. 425 §1 k.s.h., a zarazem mogłoby w sposób oczywisty prowadzić do uniknięcia negatywnych następstw uchybienia terminowi, o którym mowa w art. 425 §2 k.s.h.

Drugą kwestią wymagającą rozstrzygnięcia było, czy Rada Nadzorcza w składzie mniejszym niż przewiduje to statut, ale zgodnym z art. 385 §1 k.s.h. może podjąć uchwałę w przedmiocie powołania zarządu. W ocenie Sądu Apelacyjnego w obecnym składzie uchwała podjęta w takich okolicznościach nie zawsze musi być dotknięta nieważnością. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 17 listopada 1987 r. w sprawie III PZP 30/87, której nadano moc zasady prawnej wyraził pogląd, zgodnie z którym rada nadzorcza spółdzielni pracy w składzie mniejszym od przewidzianego w statucie jest uprawniona do wykluczenia członka ze spółdzielni, przy zachowaniu wymaganego quorum do podjęcia uchwały, obliczonego od faktycznie wybranej liczby członków rady zgodnie ze statutem, chyba że jej skład uległ zmniejszeniu poniżej trzech członków (art. 45 § 1 prawa spółdzielczego, OSNC 1988/5/57). Zbieżność samych uregulowań zawartych w art. 45 §1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze (t. jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 21) i w art. 385 §1 k.s.h., jak i funkcji rad nadzorczych w przypadku obu wymienionych rodzajów osób prawnych, pozwala na zastosowanie przytoczonego poglądu w okolicznościach rozpoznawanej sprawy. Uchwała nr (...) z dnia 11 maja 2015 r. w sprawie powołania na funkcję Prezesa Zarządu pozwanej spółki (...) podjęta została przy obecności 4 członków

Rady Nadzorczej. W składzie Rady nie było S. Ś. (2), co do którego uchylona prawomocnie z dniem 18 września 2013 r. została uchwała o wyborze na członka Rady Nadzorczej. W tej sytuacji nie było potrzeby zawiadomiania go o posiedzeniu Rady, której członkiem nie był. Co do pozostałych członków Rady Nadzorczej (w tym E. B. (2)) uchwały powołujące ich do zasiadania w tym organie nie zostały skutecznie zaskarżone. Zachowane zostało zatem przewidziane w (...)quorum (trzech członków). Uchwała podjęta została także wymaganą większością głosów. Oczywiście zgodnie z przytaczanym wyżej poglądem, zarówno quorum, jak i wymaganą większość liczyć należało w odniesieniu do składu przewidzianego statutem.

Analogiczna sytuacja zachodziła odnośnie reprezentacji pozwanej spółki przed Sądem pierwszej instancji. Słusznie Sąd Okręgowy przyjął, iż nie był związany oświadczeniami stron w tej kwestii. To, czy w sprawie występował organ umocowany do działania w imieniu spółki czy nie, było immanentnie związane z zagadnieniem ważności uchwały powołującej ten organ. Zachowanie tego przymiotu z uwagi na jego obiektywny charakter pozostawało natomiast poza wolą stron procesu. Występujący przed Sądem pierwszej instancji w imieniu pozwanej spółki (...) został powołany do pełnienia funkcji Prezesa Zarządu uchwałą Rady Nadzorczej z dnia 20 grudnia 2011 r. W posiedzeniu uczestniczyło 5 członków Rady, w tym E. B. (2), wybór której skutecznie zakwestionowany został dopiero z dniem 14 listopada 2013 r. Zakładając nawet, że głos E. B. (2) nie był ważny, stwierdzić należy, iż pozostały skład Rady Nadzorczej dysponował quorum pozwalającym na podjęcie uchwały. Uchwała w przedmiocie powołania do zarządu A. F., podobnie zresztą jak i pozostałych członków zarządu, podjęta została jednogłośnie. Dodać w tym miejscu należy, że zgodnie z treścią rejestru przedsiębiorców Prezes Zarządu był i jest umocowany do jednoosobowej reprezentacji spółki (k. 125).

W uzupełnieniu powyższych wywodów wskazać trzeba, iż nie budzi wątpliwości Sądu Apelacyjnego fakt, iż obecna sytuacja pozwanej spółki jest niepożądana i organy jej powinny podjąć wszelkie możliwe kroki do uzupełnienia składu Rady Nadzorczej. W wypadku bowiem braku jedności wśród członków tego organu jego działanie będzie niemożliwe. Zauważyć wypada, że wybór członków Rady Nadzorczej uzależniony jest od powoda, który aktualnie dysponuje liczbą głosów uniemożliwiającą podjęcie stosownej uchwały w tym przedmiocie bez jego akceptacji. Nie sposób nie dostrzec, że skarżący nie wyartykułował żadnych merytorycznych zastrzeżeń co do treści sprawozdania finansowego objętego sporną uchwałą, co w zestawieniu z kontestowaniem przez niego niektórych tylko uchwał oraz z brakiem kooperacji przy sanacji składu organu pozwanej, nasuwa poważne wątpliwości co do zgodności działania z interesem spółki. Wspomnieć w tym miejscu wypada także, że uznanie ex post za nieważne wszelkich czynności zdziałanych w imieniu spółki przez zarząd powołany przez radę nadzorczą w nieprawidłowym składzie godziłoby w sposób istotny w bezpieczeństwo obrotu.

W świetle przytoczonej wyżej argumentacji nie mógł ostać się także zarzut naruszenia art. 427 §4 w zw. z §1 i 2 k.s.h. Jak już wskazano wcześniej, brak jest jurydycznych podstaw do rozciągania skutków wyroku stwierdzającego nieważność uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszy na inne, niezaskarżone uchwały, podjęte w tożsamy okolicznościach faktycznych i prawnych. Podstawy takiej nie stwarzają bynajmniej przywoływane w zarzucie apelacji przepisy. Moc wiążąca prawomocnych wyroków stwierdzających nieważność uchwał powołujących dwoje (choć z dwóch różnych składów) członków Rady Nadzorczej, nie była kwestionowana ani przez stronę pozwaną, ani przez Sąd Okręgowy. Z uwagi na wyjątkowy (w stosunku do art. 365 §1 k.p.c.) charakter przepisów art. 427 §1 i 4 k.s.h., za niedopuszczalną uznać należałoby próbę wykładania ich w sposób rozszerzający. Jak zaznaczono też wyżej, podejmowanie uchwał przez Radę Nadzorczą w składzie mniejszym niż przewidziany statutem nie skutkowało w okolicznościach rozpoznawanej sprawy nieważnością uchwał.

W konkluzji przytoczonych rozważań stwierdzić należało, że Zarząd powołany na posiedzeniu Rady Nadzorczej pozwanej spółki w dniu 20 grudnia 2011 r. był umocowany do podpisania sprawozdania finansowego, o którym mowa w art. 52 ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t. jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 330 ze zm.), a zatem zaskarżona uchwała nie naruszała prawa.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

Za podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego, które po stronie pozwanej ograniczyły się do wynagrodzenia adwokata przyjęto art. 98 §1 k.p.c. w zw. z art. 391 §1 k.p.c. oraz §11 ust. 1 pkt 21 w zw. z §13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t. jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 461).

SSA Barbara Baran SSA Marek Boniecki SSA Jerzy Bess